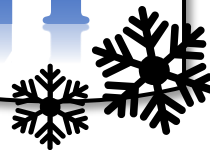

ŠULSKE NOWINY

Serbska wyša šula Ralbicy
UNESCO projektna šula
www.sorbische-schule-ralbitz.de

Wulki różk 2024
28. lětnik, 280. wudaće

Zakónčaca jězba do Berlina

Spočatk septembra smy so z našej rjadowniskej wučerku knjeni Hajnowej a z knjezom Kliemankom do Berlina podali. Što bě wotpohlad? Zakónčaca jězba! Něhdže w 10 hodź. smy sej k Aleksandrowemu naměstu a wottam dale z

tramwajku k našemu hostelej dojěli. Krótko po tym wočakowase nas hižo přěni programowy dypk tydženja: Berlinske podswěty w Fichtowym bunkeru. Tam smy zajimawe fakty kołowokoło Druheje swětoweje wójny a powójnskeho časa zhonili. Wutoru, po zhromadnej snědani, smy sej měštnosć wobhladali, na kotrejž bu Němska dźělena, tak mjenowany „palast sylzow“.

Druha stacija dnja bě „Dungeon“, hdžež přeběžachmy najwšelakoriše rumnosće trašaceho kabineta. Wječor wočakowaše nas highlight tydženja: „Blue Man Group“. Su to tři mužojo, kotřiž su módri namolowani. Woni předstaja wosebitu show ze swěcu a hudźbu, kotraž so wšitkim jara lubješe.

Srjedu rano mějachmy wjedženje po Zwjazkowym sejmje. Katrin Michel ze strony

SPD nas postrowi. Za nju mějachmy wězo někotre prašenja spřihotowane. Wječor smy sej słódny dener zestódžeć dali.

Štwórtk wobhladachmy sej muzej spionaže, w kotrymž zhonichmy, zo su hižo stari Egyptowčenjo spionažu wužiwali. Wječor podachmy so na druhi wjeršk tydženja, lasertag. Smy so tam tak prawje wucychnować móhli.

Sprócni skazachmy sej pizzu a dachmy tydzień wuklinčeć.

Pjatk po snědani wobhladachmy sej hišće Checkpoint Charlie, prjedy hač so krótko po tym na dompuć podachmy. Chcemy so hišće raz pola knjeni Hajnowej, knjeza Kliemanka a našich staršich podžakować, zo nam tajki rjany tydzień zmóžnichu.

- tekst: Hańža Domšec, wobrazy: Mathias Kliemank -

Tykanje žołdźow w Jitku

Pjatk, 3. nowembra 2023 poda so rjadownja 8z z kolesom na puć do Jitka, zo by tam z knjezom Wjeselu žołdze w lěsu tykala.

Něhdže w 12:30 hodź. wotjědžechmy z kolesom na krótku jězbu do lěsa za Ralbicami. Tam zetkachmy knjeza Wjeselu, kotryž měješe wjele žołdźow ameriskeho čerwjeneho duba kaž tež šišcateho duba k tykanju sobu. Rozdžělichmy so do partnerskich skupin. Stajnje jedyn dósta łopać a druhi žołdze. Z łopaću wury so něhdže kóžde poł metra mała džěrka, do kotrejež so žołdź tykny, z pjeršču zasypa a kruće přistupi. W přestawce dóstachmy za naše džěto słódnju limonadu.

Džěto džěše nam derje wot ruki a natkachmy tak něhdže tři štwórc wot pjeć hektarow ze žołdžemi. Tuta akcija njepomha jenož knjezej Wjeselej, lěs zaso zalěsnić, ale tež nam za napjelnjenje našeje rjadowniskeje kasy za planowane sněhakowarske lěhwo.

Mějachmy mnoho wjesela, nahi džěl lěsa znova zalěsnić. Džakujemy so knjezej Wjeselej wutrobnje za rjane dožiwjenje.

- tekst: Louisa Domanic -

Sportowy třibój

Wšitkich šulerkow a šulerjow wočakowaše kónc septembra wulke dožiwjenje, sportowy swjedžeń! Wšitcy zetkachu so rano w šuli a pomhachu při přihotach wšelakich wubědžowanskich stacijow. Sportowaj wučerjej powitaštaj wšitkich na dworje. Nadawk 10. lětnika běše ze wšěmi sćoplenke zwučowanja přewjesć. Tak bu při skakanju a rejowanju wšitkim derje ćopło.

Sćoplenje skónči so z běhom přez trawnik stadija. Po

zwučowanjach podachu so rjadownje z přihotowanym časowym planom k přiřadowanym stacijam. Sportowy třibój wobsteješe z mjetanja bulikow abo kulostorka, sprinta a dalokoskoka. Kóždy jednotliwc wojowaše wo najlěpši wukon. Po tym zo bu kóžda stacija wuspěšnje wotzamknjena, njebě pak sportowy swjedžeń hišće zakónčeny.

Nětko hraju so hry kaž na přikład kopańca, wolejbul abo pjerkebuhl. Nimo šulerkow a šulerjow wobdžělichu so tež wučerki a wučerjo na hrach a podpěrachu šulerske mustwa. Dypkownje k wobjedowej přestawce zakónči so sportowy swjedžeń z mócnym: Sportej zdar!

Džakujemy so knjezej Bejmakej a knjezej Kliemankej za wuspěšne planowanje a přewjedženje sportoweho swjedženja.

- tekst: Judit Šurec; wobrazy: Pětr Bejmak -

Archeologiske wurywanki na šulskej ležownosći

Na šulskej ležownosći přewjedze so w oktobrje archeologiske wurywanje. We wučbje stawiznow smy sej předewzali, zhromadnje z 5. lětnikom taj-

ne pokłady ze šulskeje pěskoweje jamy wotkrywać. W teoriji zeznachu šulerki a šulerjo do toho nadawki a džěłowe graty archeologu. Wuhotowani z kłobukom, lupu, seršćowcom, łopaču a mulerskej łžicu podachmy so k městnosći přepytowanja. Zo

bychu so historiske wurywanki namakać móhli, bě tróšku pilnosće, wutrajnosće a dokładneho džěł trěbne. Młodži archeologoj běchu jara wuspěšni a zahorići přez namakanki. Mjez druhim wurychu so nopy, słonowina

(Elfenbein), stare horncy a keramika, fosilije, kónčki kłokow (Pfeilspitzen), karany, škórnje, mólby, debjenki a pjenjezy. Wosebje fascinowace běše stary póštowy kašćik, w kotrymž bě za našich wědomostnikow słódki pokład schowany.

Facit: Archeologiske wurywanje bě chětro wuspěšne a zahori šulerkow a šulerjow.

- tekst a wobrazy: Mathias Kliemank -

Sće hižo wědźeli?

Ćmowa ješčelca - Mauereidechse

Ćmowa ješčelca je domjacy reptil, kotryž so tak spěšnje njenamaka, dokelž zamóže so derje w škałbach chować. Někotři z was su ju zawěsće hižo při stónčenju na kamjenjach wuhladali. Sće so poprawom raz prašeli, kak runje tutón reptil zymu přežiwi?

Ješčelca narosće na něhdže 15 do 20 centimetrow. Kaž wšitke ćopłozymne zwěrjata je tež ješčelca wot temperatury wotwisna. Tohodla wupyta sej wona rewěr k stónčenju, kotryž je jenož někak 25 kwadratnych metrow wulki. Wona namaka tam dosć cyroby a městno za lehnjenje jejkow. Njeje přeco tak lochko w žiwjenju ješčelcy, dokelž ma mnoho njepřečelow kaž pazoraka, rapaka, srokopjela (Neuntöter) a wuža (Schlingnatter).

Přińdźemy wróćo k spočatnemu prašenju: **Kak přebywa ćmowa ješčelca w zymje?** Samo w zymje móže so wona wonka wobkedźbować. Za to přetorhnje zymski měr, kotryž traje wot oktobra do měrca. Poprawom pak přebywa zymu w škałbach mjez kamjenjami abo w zemskich džěrach. W nalěću wotuća najprjedy mužiki, zo bychu bój wo najlěpši rewěr přewjedli.

- tekst: Milan Borška -

źórło: <https://www.nabu.de/tiere-und-pflanzen/amphibien-und-reptilien/reptilien/13996.html#:~:text=Wie%20alle%20wechselwarmen%20Tiere%20ist,Okttober%20bis%20M%C3%A4rz%20reichen de%20Winterruhe>

INFORMACIJE – TERMINY – WŠELČIZNY

hač do 2. wulkeho róžka

wot 10. do 12. wulkeho róžka

16. wulkeho róžka

wot 16. wulkeho róžka do 2. maćeho róžka

wot 29. wulkeho róžka do 2. maćeho róžka

hodowne prózdniny

regionalny dzeń UNESCO

šulow

dzeń wotewrjenych duri

kontejner

sněhakowarske lěhwo

8. lětnika do Altenberga

Hodowna tradicija jónu hinak

Chošća schować - Norwěgska

Štóž chce w Norwěgskej hody srjódki poprjancow ze špundowanja mjesć, ma zwjetša problem - wšitke chošća w domje su přeč. Přečina toho leži we hłuboko zakorjenjenym přiwěrku Norwegčanow: W hodownej nocy zwaža so wšitke wjery a duchy ze swojich chowankow, zo bychu hłuposće z wobsydstwami ludźi čěrili. Chodojty pytaja w domach za chošćemi, z kotrymiž móža dźiwje po městach lětać a so wo chaos starać. Zo bychu so chodojty wot nócnych wulětow wotdźerželi, chowaja Norwegčenjo wšitke chošća. Tak njetrjebaja pozdžišo na třěchu susoda zalězc a wšitko zaso dele zrumować.

Hodowny fakt: Zo bychu so chodojty pod garantiju wučěrili, třěla so w Norwěgskich wjeskach wječor husto z třělbu do powětra.

- tekst: Louisa Domanic; ideja: <https://www.iamexpat.de/lifestyle/lifestyle-news/christmas-pickles-story-behind-german-christmas-tradition> -

Přejemy wšitkim šulerkam a
šulerjam, štaršim, džědam
a wowkam kaž tež wučerkam a
wučerjam žohnowane a
hnadypołne hody, rjane
prózdny a měrny hodowny
čas.

- wobrazy: www.pixabay.de -